

Sygn. akt IV U 2627/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Beata Kurowska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Alina Dziarkowska

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2017 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy D. K.

przy udziale zainteresowanego (...) Sp. z o.o.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie odpowiedzialności za zobowiązania spółki z tytułu nieopłaconych składek

na skutek odwołania D. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 21 października 2015 r.

nr (...) - (...) - D. - (...)

I. oddala odwołanie,

II. zasądza od D. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset zł) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

III. przyznaje ze Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego w Olsztynie) na rzecz kuratora zainteresowanego (...) Sp. z o.o. – r. pr. K. N. kwotę 442,80 zł (czteryście czterdzieści dwa zł 80/100), w tym 23% podatku VAT tytułem wynagrodzenia.

/-/ SSO B. Kurowska

Sygn. akt: IV U 2627/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 21.10.2015 roku, znak: (...)D.- (...), na podstawie art. 107 § 1, § 2 pkt 2 i 4, art. 108 § 1, art. 116 § 1, § 2 i § 4 ustawy z dnia 29.08.1997 roku - Ordynacja podatkowa (tekst

jednolity Dz. U. z 2015 roku, poz. 613) w związku z art. 31 oraz 32 ustawy z dnia 13.10.1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2015 roku, poz. 121) stwierdził, że D. K. jako prezes zarządu ponosi odpowiedzialność za zaległości Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) z siedzibą w P. z tytułu nieopłaconych składek w łącznej kwocie: 131.184,01 zł, w tym z tytułu:

1. składek na ubezpieczenia społeczne za okres 10.2010 roku - 09.2012 roku w łącznej kwocie 124.417,74 zł w tym: należność główna w kwocie 81.820,34 zł, odsetki za zwłokę naliczone na dzień 21.10.2015 roku w kwocie 35.607,00 zł oraz koszty egzekucyjne w kwocie 6.990,40 zł;
2. składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres 11.2010 roku - 12.2010 roku, 03.2011 roku – 09.2011 roku, 11.2011 roku - 01.2012 roku, 04.2012 roku - 09.2012 roku w łącznej kwocie 6.726,56 zł w tym: należność główna w kwocie 4.132,46 zł, odsetki za zwłokę naliczone na dzień 21.10.2015 roku w kwocie 1.861,00 zł oraz koszty egzekucyjne w kwocie 733,10 zł,
3. składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczy za okres 01.2012 roku, 08.2012 roku w łącznej kwocie 39,71 zł w tym: należność główna w kwocie 28,71 zł oraz odsetki za zwłokę naliczone na dzień 21.10.2015 roku w kwocie 11,00 zł.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że na podstawie zebranych materiałów i dowodów w sprawie, w szczególności dokumentów zgromadzonych w aktach rejestrowych KRS nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, że wystąpiły przesłanki z art. 116 Ordynacji podatkowej stanowiące podstawę do orzeczenia odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania spółki. W okresie kiedy upływał termin płatności należności z tytułu składek objętych niniejszą decyzją, funkcję prezesa w jednoosobowym zarządzie spółki z o.o. (...) w P. pełnił D. K.. Egzekucja administracyjna prowadzona przez Dyrektora (...) Oddział w O. z rachunków bankowych Spółki z o.o. (...) okazała się bezskuteczna. Bank (...) S.A. w pismach z dnia 09.10.2012 roku, 19.02.2014 roku oraz 14.04.2014 roku poinformował o braku możliwości realizacji zajęcia z uwagi na to, że rachunek bieżący nie wykazuje obrotów. Bank (...) S.A. w piśmie z dnia 20.01.2015 roku poinformował, że zajęty rachunek bankowy nie wykazuje obrotów od 19.06.2012 roku. Natomiast w piśmie z dnia 25.07.2015 roku Bank (...) S.A. poinformował, że umowa rachunku bankowego (...) sp. z o.o. została rozwiązana. Próba ustalenia majątku przeprowadzona przez Dyrektora (...) Oddział w O. nie doprowadziła do ustalenia majątku ruchomego lub nieruchomości spółki mogących stanowić przedmiot zabezpieczenia lub środek egzekucyjny. Ponadto w dniu 01.04.2013 roku nastąpiło wyrejestrowanie (...) sp. z o.o., jako płatnika składek. W toku postępowania wyjaśniającego strona nie wykazała żadnej z określonych w art. 116 Ordynacji podatkowej przesłanek uwalniających członka zarządu od odpowiedzialności za zaległości spółki. Nie zostało wykazane, że we właściwym czasie złożono wniosek o ogłoszenie upadłości spółki, bądź otwarcie postępowania układowego. Powyższe potwierdza brak w odpisie pełnym z rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego wpisu informującego o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości oraz o prowadzonym postępowaniu upadłościowym. Nie została również wykazana przesłanka braku winy strony w niezłożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości bądź otwarcie postępowania układowego we właściwym czasie. Strona nie wskazała także majątku spółki, z którego egzekucja umożliwiłaby zaspokojenie zaległych należności Zakładu w znacznej części.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył wnioskodawca wnosząc o jej zmianę i ustalenie braku odpowiedzialności członka zarządu za zobowiązania z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. W uzasadnieniu wskazał, że nie zgadza się z zaskarżoną decyzją dotyczącą jego odpowiedzialności za zobowiązania spółki (...) sp. z o.o. z tytułu nieopłaconych składek.

W uzasadnieniu wskazał, że zgodnie z treścią art. 299 § 2 ksh członek zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności, o której mowa w § 1, jeżeli wykaże, że niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy. Odwołanie skarżącego z funkcji prezesa zarządu nastąpiło w dniu 16.10.2012 roku mocą uchwały Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników spółki (...) sp. z o.o.. Podniósł, że odpowiedzialność za zaległości podatkowe spółki członków zarządu oraz wspólników jest subsydiarna. Charakteryzuje się tym, że staje się aktualna dopiero wtedy, gdy egzekucja z majątku spółki okaże się w całości lub w części bezskuteczna. Tymczasem zdaniem odwołującego organ rentowy w żaden

sposób nie wykazał, że egzekucja z majątku spółki jest bezskuteczna. Podkreślił, że Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 23.03.2012 roku, sygn. II UK 152/11, uznał, że niezaspokojenie w postępowaniu egzekucyjnym choćby części zaległości podatkowej spółki może skutkować odpowiedzialnością podatkową członków zarządu tej spółki, ale niezbędne jest wykazanie przez wierzyciela zastosowania środków egzekucyjnych do całego majątku dłużnika, a w niniejszej sprawie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych na żadnym etapie postępowania nie wykazał, że spółka (...) była niewypłacalna.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od odwołującego na rzecz tego organu kosztów procesu według norm przepisanych, względnie zgodnie ze spisem kosztów przedłożonym przez pełnomocnika. W uzasadnieniu wskazał, że stosownie do treści art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej, za zaległości spółki z ograniczoną odpowiedzialnością [...] odpowiadają solidarnie całym majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się bezskuteczna, a członek zarządu nie wykazał: że we właściwym czasie został złożony wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe; albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy; mienia spółki, z którego egzekucja umożliwia zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części.

Podkreślił przy tym, że ciężar udowodnienia powyższych okoliczności spoczywa na członkach zarządu, z kolei fakt pełnienia obowiązków członka zarządu w czasie powstania zobowiązania, które nie opłacone w terminie przekształciło się w zaległość oraz bezskuteczność egzekucji, spoczywa w niniejszej sprawie na organie rentowym. Organ rentowy powinien także udowodnić jedynie fakt pełnienia obowiązków przez członka organu zarządzającego oraz bezskuteczność egzekucji prowadzonej z majątku danej osoby prawnej (por. wyrok NSA z dnia 6.03.2003 roku, sygn. akt SA/Bd 85/03, wyrok WSA w Kielcach z dnia 19.03.2009 roku, sygn. akt I SA/Ke 40/09, wyrok WSA w Lublinie z dnia 27.02.2009 roku, I SA/Lu 753/08). Jak wynika z danych Krajowego Rejestru Sądowego wnioskodawca pełnił funkcję prezesa spółki w okresie od dnia 30.01.2009 roku do dnia 19.11.2012 roku. Odwołujący był pierwszym prezesem spółki, powołanym do pełnienia tej funkcji w umowie spółki zawartej w dniu 12.01.2009 roku. W okresie objętym decyzją, tj. 10/2010-09/2012 był jedynym członkiem zarządu.

Nietrafny jest zarzut strony przeciwnej dotyczący niewykazania przez organ rentowy bezskuteczności egzekucji. Egzekucja przeciwko spółce (...) została wszczęta w 2011 roku, przyniosła jednak jedynie symboliczne zaspokojenie - organ rentowy uzyskał kwotę: 249,90 zł, z czego ostatnia wpłata w wysokości 38,40 zł miała miejsce w grudniu 2012 roku. Z informacji, jakie otrzymał organ rentowy, wynika, iż nie ma widoku na zaspokojenie z rachunków bankowych spółki z uwagi na permanentny brak środków. Dodatkowo organ rentowy uzyskał informację, iż względem spółki toczy się postępowanie egzekucyjne także z wniosków innych podmiotów - informacja o zbiegu egzekucji. Jak wskazano w zaskarżonej decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych podjął dostępne mu środki ustalenia istnienia innego majątku spółki, z którego możliwe byłoby zaspokojenie. Nie przyniosło to jednak żadnego skutku. Spółka nie posiada także żadnych nieruchomości. Nadto ruchomości w postaci samochodów nie dają organowi rentowemu możliwości zaspokojenia. Samochody te są objęte współwłasnością banku albo nie przedstawiają wartości rynkowej. Spółka nie posiada również nadpłat w Urzędzie Skarbowym.

Zainteresowana w sprawie spółka (...) sp. z o.o. w P. reprezentowana przez kuratora w osobie radcy prawnego K. N. wniosła o oddalenie odwołania popierając stanowisko prezentowane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (pismo k. 119 akt sprawy). Nadto na rozprawie w dniu 17.10.2017 roku wniosła o przyznanie kosztów na jej rzecz według norm przepisanych (e-protokół z dnia 17.10.2017 roku).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje.

(...) sp. z o.o. w P. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 30.01.2009 roku pod nr KRS: (...). Przedmiotem jej działalności była m.in. produkcja cementu, wapnia, gipsu, wyrobów budowlanych z betonu i gipsu, masy betonowej prefabrykowanej, konstrukcji metalowej i ich części. W powołanym rejestrze brak jest wpisów odnoszących się do zaległości spółki, jej wiarygodności, postępowania upadłościowego, układowego, restrukturyzacyjnego czy naprawczego, egzekucji czy likwidacji spółki.

W dniu 1.04.2013 roku nastąpiło wyrejestrowanie (...) Sp. z o.o. jako płatnika składek.

Postanowieniem Sądu Rejonowego P. Wydział VIII Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 28.09.2016 roku, sygn. akt: Po.VIII.Ns-Rej.KRS (...), ustanowiono kuratora w osobie P. J. dla nieposiadającej zarządu spółki (...) sp. z o.o. w P., zobowiązując kuratora do niezwłocznego podjęcia starań w kierunku ustanowienia organów spółki, a w razie potrzeby o jej likwidację (art. 42 kc w zw. z art. 603 kpc) (wpisy w (...) nr (...)) – (postanowienie k. 64 akt sprawy).

Na podstawie umowy Spółki (akt notarialny sporządzony w Kancelarii Notarialnej w O. notariusza A. B. w dniu 12.01.2009 roku, Rep. A numer (...)) wnioskodawca został powołany na stanowisko prezesa zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...). Odwołanie skarżącego z funkcji prezesa zarządu nastąpiło w dniu 16.10.2012 roku mocą uchwały Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki z o.o. (...) w P..

W dniu 3.09.2015 roku organ rentowy skierował do odwołującego zawiadomienie o wszczęciu postępowania wyjaśniającego w sprawie przeniesienia na niego jako prezesa zarządu spółki (...) odpowiedzialności za zaległości z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz kosztów egzekucyjnych. Jednocześnie organ rentowy poinformował ubezpieczonego o przysługującym prawie czynnego udziału strony w każdym stadium postępowania, a także możliwości zapoznania się z materiałem dowodowym zebrany z urzędu przez ten organ. Korespondencja została odebrana przed adresata w dniu 7.09.2015 roku. W dniu 18.09.2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych skierował do wnioskodawcy zawiadomienie o zakończeniu postępowania wyjaśniającego. Ponadto, przypomniał o możliwości wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów. Korespondencja ta została odebrana przez ubezpieczonego w dniu 5.10.2015 roku.

W toku postępowania wyjaśniającego przed organem rentowy odwołujący nie składał żadnych wniosków, dowodów czy wyjaśnień.

W okresie kiedy upływał termin płatności należności z tytułu składek objętych zaskarżoną decyzją funkcję prezesa w jednoosobowym zarządzie spółki z o.o. (...) pełnił skarżący.

Egzekucja administracyjna prowadzona przez organ rentowy z rachunków bankowych spółki okazała się bezskuteczna (pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego P. z 30.12.2015 roku). Postanowieniem z dnia 7.10.2016 roku Dyrektor Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. umorzył postępowania egzekucyjne wobec ich bezskuteczności prowadzone na podstawie tytułów wykonawczych nr: (...), (...) oraz (...).

Kolejne banki informowały Zakład Ubezpieczeń Społecznych o braku środków na rachunkach bieżących: Bank (...) S.A. i Bank (...) SA informowały o braku możliwości realizacji zajęcia z uwagi na brak obrotów, a Bank (...) S.A. informował, że umowa rachunku bankowego spółki została rozwiązana. Próba ustalenia majątku przeprowadzona przez organ rentowy nie doprowadziła do ustalenia majątku ruchomego lub nieruchomości spółki mogących stanowić przedmiot zabezpieczenia lub środek egzekucyjny. Spółka nie posiada także żadnych nieruchomości (wykazy ksiąg wieczystych) ani ruchomości, a ruchomości w postaci samochodów nie dają organowi rentowemu możliwości zaspokojenia. Samochody te są objęte współwłasnością banku (samochód ciężarowy transporter i samochód osobowy marki S.– współwłaściciel G. (...) Bank;) albo nie przedstawiają wartości handlowej (samochody ciężarowe z 1996 roku, 1997 roku, 1998 roku i 1999 roku, wyrejestrowane z powodu demontażu z urzędu czy kradzieży). Spółka nie posiada nadpłat w Urzędzie Skarbowym (pisma Naczelnika Urzędu Skarbowego w O. z 28.11.2012 roku i Urzędu Skarbowego w P. z 31.03.2014 roku i 15.06.2015 roku). Względem spółki toczy się postępowanie egzekucyjne także z wniosków innych podmiotów - informacja o zbiegu egzekucji – postanowieniem z dnia 16.12.2014 roku, I Co(...) Starszy Referendarz Sądowy Sądu Rejonowego w O. I Wydziału Cywilnego wyznaczył właściwy organ egzekucyjny do prowadzenia egzekucji w zbiegu przeciwko spółce.

(dowód: plik I akt ZUS dot. spółki (...) sp. z o.o.; wykazy ksiąg wieczystych k. 9-13 akt sprawy; wydruki z (...) k. 15-25 akt sprawy; dokumentacja z Urzędu Skarbowego w P. k. 95 akt sprawy; dokumentacja, w tym postanowienia i pisma, k. 79-87 akt sprawy)

Wnioskodawca w toku procesu wyjaśniał, że spółka nie posiada żadnego majątku. Została zadłużona przez firmy współpracujące w czasie, kiedy był prezesem. Handlowała paliwem, stacja i dystrybutory były dzierżawione. Nieruchomości, gruntów nie miała, a samochody zostały przejęte przez bank. Odwołujący nie złożył wniosku o ogłoszenie upadłości, bo nie miał pieniędzy (wyjaśnienia e-protokół z 19.04.2017 roku).

W toku postępowania dowodowego skarżący nie przedłożył dodatkowej dokumentacji ani nie złożył żadnego wniosku dowodowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Odwołanie jest niezasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Analizując kwestię odpowiedzialności członka zarządu spółki należy przywołać treść art. 31 ustawy z dnia 13.10.1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 121), zgodnie z którym do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio przepis art. 116 ustawy – Ordynacja podatkowa.

Przywołany art. 116 § 1 stanowi, że za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością [...] odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu:

1. nie wykazał że:

a) we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe) albo

b) niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy;

2. nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części.

W myśl § 2 cytowanego przepisu odpowiedzialność członków zarządu obejmuje zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań, których termin płatności upływał w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu, oraz zaległości wymienione w art. 52 powstałe w czasie pełnienia obowiązków członka zarządu. Zgodnie z § 4 przepisu powyższe uregulowanie stosuje się również do byłego członka zarządu [...].

Wskazać w tym miejscu należy, iż zawarte w treści art. 116 § 1 ordynacji podatkowej przesłanki odpowiedzialności osoby trzeciej za zaległości składowe spółki z o.o. wymagają stwierdzenia przez organ rentowy, że nie nastąpiło dobrowolne wykonanie zobowiązania, co prowadzi do konieczności jego przymusowej realizacji i jednoczesnego ustalenia przez organ ubezpieczeniowy, że przymusowa realizacja zobowiązania podatkowego w stosunku do płatnika składek (spółki) nie daje gwarancji całego wykonania zobowiązania i zachodzi konieczność orzeczenia o odpowiedzialności również osoby trzeciej.

Podstawę odpowiedzialności za zaległości składowe płatnika spółki (...) sp. z o.o. stanowią zatem przepisy art. 116 ordynacji podatkowej w związku z art. 201 § 1 i 2 ksh. Odpowiedzialność członków zarządu spółki kapitałowej z uwagi na swoją szczególną funkcję traktowana jest jako ostateczne zabezpieczenie roszczeń wierzycieli publicznoprawnych przeciwko spółce. Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego zaprezentowane w uzasadnieniu uchwały z dnia 8.12.2008 roku, sygn. II FPS 6/08, zgodnie z którym, odpowiedzialność na zasadach zawartych w ordynacji ma odmienny charakter niż odpowiedzialność członków zarządu wprowadzona na gruncie

prawa handlowego. Konstrukcja odpowiedzialności z art. 116 ordynacji podatkowej nie pozostawia wątpliwości, że wierzyciele nie mają prawa zaspokoić się z majątku członków zarządu w sytuacji, gdy jest to możliwe z majątku spółki. Każdorazowo odpowiedzialność członków zarządu, o której mowa w art. 116 ordynacji, ma charakter wyjątkowy i znajduje zastosowanie, jeżeli zachodzą wymienione w nim pozytywne przesłanki i brak jest którejkolwiek z okoliczności wyłączających tę odpowiedzialność. Odpowiedzialność ta jest niezależna od tego, czy zaległości z tytułu składek, których z powodu braku majątku spółki nie można wyegzekwować, powstały z przyczyn zawinionych czy nie od członka zarządu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2.08.2011 roku, II UK 5/11).

Odpowiedzialność członka zarządu wzmacnia powstająca z mocy prawa odpowiedzialność płatnika. Organ ubezpieczeniowy może orzekać i egzekwować odpowiedzialność osób trzecich za zobowiązania z tytułu składek dopiero po wyczerpaniu środków prawnych służących do wykonania świadczenia przez dłużnika. Odpowiedzialność członka zarządu spółki z o.o. – osoby trzeciej – nie ma zatem charakteru odpowiedzialności samodzielnej, lecz jest odpowiedzialnością o charakterze subsydiarnym. Osoba trzecia odpowiada solidarnie ze spółką, niemniej jednak pociągana jest ona do odpowiedzialności dopiero w dalszej kolejności. Zastosowane przez ustawodawcę rozwiązanie spełnia bowiem w głównej mierze funkcje gwarancyjne.

Mając na względzie specyfikę postępowania w sprawach ubezpieczeń społecznych oraz fakt, iż w przedmiotowej sprawie pomiędzy wnioskodawcą, a organem ubezpieczeń społecznych powstał spór dotyczący obowiązku ubezpieczeń społecznych – Sąd Okręgowy uznał, że przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy zasadnicze znaczenie winna znaleźć zasada wyrażona w art. 6 kc, zastosowana odpowiednio w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych. Zgodnie bowiem z treścią art. 6 kc ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Sama zasada skonkretyzowana w art. 6 kc jest jasna. Ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje (Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza, część ogólna. Stanisław Dmowski i Stanisław Rudnicki, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2005 roku, wydanie 6). Również judykatura stoi na takim stanowisku, czego wyrazem jest wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.04.1982 roku, I CR 79/82, w którym wyrażono pogląd, że reguła dotycząca ciężaru dowodu nie może być rozumiana w ten sposób, że zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, spoczywa on na stronie powodowej. Jeżeli strona powodowa udowodniła fakty przemawiające za zasadnością powództwa, to na stronie pozwanej spoczywa ciężar udowodnienia faktów uzasadniających jej zdaniem oddalenie powództwa.

Przenosząc powyższą regułę na grunt niniejszej sprawy należy przyjąć, że to odwołujący skarżąc decyzję organu rentowego i zaprzeczając jego twierdzeniom, który na podstawie przeprowadzonego postępowania dokonał niekorzystnych dla ubezpieczonego ustaleń, winien był w postępowaniu przed Sądem nie tylko podważyć trafność poczynionych w ten sposób ustaleń dotyczących obowiązku ubezpieczeń społecznych, ale również, nie ograniczając się do polemiki z tymi ustaleniami, wskazać na okoliczności i fakty znajdujące oparcie w materiale dowodowym, z których możliwym byłoby wyprowadzenie wniosków i twierdzeń zgodnych z jego stanowiskiem reprezentowanym w odwołaniu od decyzji.

W ocenie Sądu ubezpieczony nie wywiązał się z powyższego obowiązku w sposób umożliwiający uznanie jego twierdzeń i zarzutów za udowodnione.

Wynikające z art. 116 ordynacji podatkowej pozytywne przesłanki odpowiedzialności członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za zobowiązania składkowe to: istnienie zaległości składkowej, powstanie zobowiązania składkowego w czasie pełnienia przez daną osobę obowiązków członka zarządu oraz wykazanie bezskuteczności egzekucji przeciwko samej spółce. Natomiast negatywne przesłanki tejże odpowiedzialności to wykazanie, że:

a. we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie zapobiegające ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe) albo

b. niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub niewszczęcie postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowania układowego) nastąpiło bez jego winy, lub też

c. wykazanie mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części.

W pierwszej kolejności należy podnieść, że ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym także twierdzeń samego odwołującego (e-protokół z 19.04.2017 roku) wyraźnie wynika, że spółka (...) w spornym okresie miała duże problemy finansowe i problem z płynnością. Sam skarżący wskazał, że spółka nie posiada żadnego majątku. Nie ma nieruchomości, gruntów czy ruchomości, a samochody zostały przejęte przez bank. Spółka została zadłużona przez firmy współpracujące w czasie, kiedy był prezesem. W tym czasie spółka handlowała paliwem, a stacja i dystrybutory były dzierżawione. Odwołujący nie złożył wniosku o ogłoszenie upadłości, bo nie miał pieniędzy.

Sąd dał wiarę wyjaśnieniom odwołującego w zakresie w jakim pokrywały się z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Był on prezesem jednoosobowego zarządu spółki (...) sp. z o.o. z siedzibą w P. w okresie, którego dotyczy zaskarżona decyzja. W tym czasie spółka nie regulowała swoich zobowiązań, w tym z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne. Odwołujący nie zgłosił przy tym wniosku o ogłoszenie jej upadłości ani wszczęcie jakiegokolwiek postępowania restrukturyzacyjnego. Obecnie także spółka nie ma żadnego majątku, nie ma nieruchomości, gruntów czy ruchomości. Posiadane przez nią samochody są albo współwłasnością banku, albo nie przedstawiają żadnej wartości handlowej. Nadto Sąd Rejonowy w P. ustanowił spółce (...) kuratora jako spółce nieposiadającej zarządu i zobowiązał go do niezwłocznego podjęcia starań w kierunku ustanowienia organów spółki, a w razie potrzeby do jej likwidacji. Przeciwko spółce były prowadzone liczne postępowania egzekucyjne z wniosku wielu wierzycieli. Okazały się one nieskuteczne. Ostatecznie Dyrektor Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. umorzył postępowania egzekucyjne wobec ich bezskuteczności prowadzone na podstawie tytułów wykonawczych nr: (...), (...) oraz (...) (postanowienie z dnia 7.10.2016 roku).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny sprawy na podstawie dokumentów znajdujący się w aktach sprawy, w tym aktach egzekucyjnych, oraz aktach organu rentowego. Sąd dał wiarę znajdującym się tam dokumentom urzędowym, albowiem zostały one sporządzone przez kompetentne organy, w zakresie przyznanych im upoważnień i w przepisanej formie, nie były one kwestionowane przez strony, nie budziły także wątpliwości ani zastrzeżeń. Sąd nie znalazł podstaw, aby poddawać w wątpliwość ich autentyczność bądź prawdziwość zawartych w nich twierdzeń i odmówić im przymiotu wiarygodności. Także wszelkie dokumenty prywatne Sąd wziął pod uwagę, nie powziąwszy zastrzeżeń co do ich autentyczności, wobec faktu, że żadna ze stron w toku postępowania nie kwestionowała ich prawdziwości. Sąd uznał również za wiarygodne w całości dokumenty przedstawione przez organ rentowy w toku procesu (k. 8-30, 79-87 akt sprawy), czy Naczelnika Urzędu Skarbowego P. (k. 95 akt sprawy) oraz znajdujące się w aktach postępowania egzekucyjnego prowadzonego z majątku spółki (...) (Km (...) i K. (...) – w aktach sprawy), albowiem zostały one sporządzone przez kompetentne organy, w zakresie przyznanych im upoważnień i w przepisanej formie. Co ważne odwołujący nie zaprzeczał przedstawionym przez organ rentowy dowodom, żadna ze stron nie kwestionowała także autentyczności złożonych do akt kserokopii dokumentów, które tym samym stały się wiarygodnymi dowodami w sprawie.

W ocenie Sądu nie budziło wątpliwości w przedmiotowej sprawie i de facto należało to uznać za okoliczności niesporne, iż z jednej strony pozwany organ rentowy wykazał istnienie zaległości składowych dotyczących okresu sprawowania funkcji członka zarządu przez skarżącego, jak również bezskuteczność egzekucji prowadzonej przeciwko spółce. Bezspornym była także okoliczność, iż we właściwym czasie nie zgłoszono wniosku o ogłoszenie upadłości lub nie wszczęto postępowania zapobiegającego ogłoszeniu upadłości (postępowanie układowe).

Stwierdzić zatem należy, że organ rentowy wykazał okoliczności warunkujące dopuszczalność przeniesienia odpowiedzialności za zaległości spółki na odwołującego jako ówczesnego członka zarządu spółki (...) sp. z o.o., przewidziane w przepisie art. 116 ordynacji podatkowej. Rozważenia wymagała natomiast okoliczność, czy

wnioskodawca ze swojej strony wykazał przewidziane w tym przepisie przesłanki uwalniające go od subsydiarnej odpowiedzialności za zobowiązania spółki.

Należy w miejscu podkreślić, że do orzeczenia o odpowiedzialności członka zarządu spółki z o.o. organ ubezpieczeniowy jest obowiązany wykazać jedynie okoliczność pełnienia obowiązków członka zarządu w czasie powstania zobowiązania z tytułu składek, które przerodziło się w dochodzoną zaległość spółki, oraz bezskuteczność egzekucji przeciwko spółce, zaś ciężar wykazania którejkolwiek okoliczności uwalniającej od odpowiedzialności spoczywa na członku zarządu (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6.03.2003 roku, SA/Bd 85/03, wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 30.06.2005 roku, III SA/Wa 629/04).

Podkreślić należy, że odwołujący nie wykazał skutecznej inicjatywy dowodowej skierowanej na udowodnienie, iż wydana przez organ rentowy decyzja jest nieprawidłowa, niezgodna z rzeczywistym stanem rzeczy, czy z przepisami obowiązującego prawa. Odwołujący nie wskazał na żadne okoliczności, które zwalniałyby go od odpowiedzialności za zaległości spółki (...) sp. z o.o.. Odwołujący nie kwestionował, że kwota wymieniona w zaskarżonej decyzji jest rzeczywiście kwotą zaległą. Nie wskazał majątku spółki, z którego mogłaby być prowadzona egzekucja. Nadto w toku postępowania wyjaśniającego przed organem rentowym nie składał żadnych wniosków, dowodów czy wyjaśnień. Także w toku procesu nie powołał żadnego dowodu na potwierdzenie swoich twierdzeń.

W tym miejscu należy wskazać, że wynikająca z art. 232 kpc zasada kontradiktoryjności procesu cywilnego, która ma zastosowanie również do spraw ubezpieczeniowych, zobowiązuje strony do wskazania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą one skutki prawne. Oznacza to, że sądy co do zasady orzekają na podstawie dokonanej oceny twierdzeń i dowodów stron oraz że mogą dopuścić dowód nie wskazany przez stronę tylko wówczas, gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy nie jest wystarczający do jej rozstrzygnięcia. W przeciwnym razie Sąd nie ma obowiązku, a nawet nie jest uprawniony do prowadzenia dalszego postępowania dowodowego. Strony same muszą zdecydować, czy wykazały już za pomocą przeprowadzonych dowodów swoje twierdzenia. Strony obowiązane są wykazać prawdziwość swoich twierdzeń i zdecydować o tym, jakie okoliczności winny w procesie udowodnić, a także o tym, czy okoliczności te zostały już wykazane, ewentualnie czy wykazanie ich w ogóle jest konieczne dla uzyskania pozytywnego dla siebie wyniku sprawy.

Zdaniem Sądu skarżący nie wykazał swoich racji zgłoszonych w odwołaniu, aby można je było uznać za prawidłowe i zmienić zaskarżoną decyzję. Należy w tym miejscu wskazać na bierną postawę ubezpieczonego w toku postępowania przed organem rentowym oraz w toku postępowania dowodowego przed Sądem. W toku przeprowadzonego postępowania dowodowego Sąd wzywał wnioskodawcę do osobistego stawienia się na rozprawie (k. 127 akt sprawy; e-protokół z 27.06.2017 roku). Ubezpieczony nie stawiał się, a jego pełnomocnik procesowy nie miał informacji o przyczynach jego niestawiennictwa. W tej sytuacji Sąd uznał, że działania skarżącego mają na celu jedynie niezasadne przedłużenie postępowania. Nadto ocenił, że wnioskodawca został już przesłuchany informacyjnie, a jego przesłuchanie w charakterze strony nie wniesie nic nowego do sprawy. Dlatego też Sąd pominął dowód z przesłuchania wnioskodawcy w charakterze strony (e-protokół z 17.10.2017 roku).

W tym miejscu podkreślenia wymaga okoliczność, że o braku odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania spółki z o.o. Sąd decyduje na podstawie całokształtu okoliczności sprawy i po uwzględnieniu obiektywnego miernika staranności, jakiej można wymagać od strony należycie dbającej o swoje interesy.

Jak zaś wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wnioskodawca, pomimo bezspornych problemów finansowych spółki wykonywał czynności prezesa zarządu spółki (...) sp. z o.o. do dnia jego odwołania tj. 16.10.2012 roku. W tym czasie powstały liczne długi spółki, które nigdy nie zostały zaspokojone. Spółka nie posiada żadnego majątku trwałego ani ruchomego, ani też środków finansowych, w związku z czym nie było możliwe jakiegokolwiek zaspokojenie wierzycieli. Odwołujący nie kwestionował tak poczynionych ustaleń. W tych okolicznościach wnioskodawca wykonywał obowiązki wynikające z faktu bycia członkiem zarządu spółki (...) na własne ryzyko i odpowiedzialność.

Wskazać w tym miejscu należy, że charakter prawny funkcji członka zarządu oznacza nie tylko obowiązek wykonywania czynności zarządzających (obowiązek wykonywania powierzonych zadań), oznacza też zwiększony zakres odpowiedzialności, w tym odpowiedzialności za skutki działań kierowanej spółki, a więc i skutki działań osób w tej spółce zatrudnionych (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 18.03.2014 roku, V SA/Wa 528/13).

W toku prowadzonego postępowania odwołujący nie próbował nawet dowodzić, że istnieje mienie spółki, które pozwala na zaspokojenie organu w znacznej części. Wyraźnie wskazał, że spółka nie posiada żadnego majątku. W tym stanie rzeczy należało przyjąć, że wbrew twierdzeniom skarżącego zawartym w odwołaniu nie wskazał on żadnego majątku Spółki, w tym wierzytelności, z którego egzekucja umożliwiłaby zaspokojenie zaległych należności Zakładu w znacznej części.

Podnieść w tym miejscu należy, że wskazanie mienia, o jakim stanowi przepis art. 116 § 1 ordynacji podatkowej, musi być wskazaniem realnym, dającym takie wskazówki co do jego usytuowania, które organowi podatkowemu pozwolą na skierowanie do tego mienia egzekucji, musi to być takie mienie, z którego egzekucja faktycznie jest możliwa. Mienie takie, by skutecznie ochronić od odpowiedzialności członka zarządu spółki, musi istnieć i być wskazane w momencie, w którym toczy się postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności. Nie jest bowiem istotne, że mienie takie istniało w czasie, w którym zaległość powstała i kiedy skarżący pełnił swoją funkcję.

Tymczasem jak wyżej wskazano, że zgodnie z art. 116 ordynacji podatkowej od odpowiedzialności za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością członek zarządu tej spółki może uwolnić się wskazując mienie spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części. Wskazane mienie musi więc: faktycznie istnieć i nadawać się do egzekucji pozytywnie rokującej na wyegzekwowanie znacznych kwot, odnosząc to do wysokości zaległości podatkowych, przedstawiać realną wartość finansową, co jest niezbędne dla oceny, czy egzekucja z danego mienia umożliwi zaspokojenie długów, m.in. zaległości podatkowych spółki. Określenie zaspokojenie zaległości podatkowych w znacznej części oznacza, że można przewidzieć z dużą dozą pewności, że egzekucja będzie skuteczna i doprowadzi do wyegzekwowania należności, a ich wysokość będzie miała wartość stanowiącą znaczny (duży) odsetek porównując ją z wysokością zaległości podatkowych spółki (wyrok NSA z dnia 15.07.2011 roku, I FSK 899/10; wyrok NSA z dnia 5.06.2012 roku, II FSK 2426/10). Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 19.01.2015 roku, sygn. akt III AUa 383/14, wskazał, że uwolnienie się od odpowiedzialności za składkowe zaległości spółki nie może nastąpić poprzez wskazanie należności spornych czy niezaakceptowanych przez dłużnika. Wskazanie mienia spółki umożliwiającego zaspokojenie znacznej części zaległości składkowych wymaga bowiem wskazania mienia, z którego egzekucja jest faktycznie możliwa, co w praktyce oznacza, iż egzekucja ta musi być realna do przeprowadzenia i skutkująca zaspokojeniem wierzyciela. A taka sytuacja nie miała miejsce w niniejszej sprawie.

W świetle całości zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w ocenie Sądu Okręgowego brak było wątpliwości odnośnie trafności i słuszności spornej decyzji organu rentowego obciążającej wnioskodawcę odpowiedzialnością z tytułu nieopłacenia składek na ubezpieczenia społeczne przez spółkę (...) sp. z o.o. w okresie pełnienia przez niego funkcji członka zarządu. Skarżącego obciążono odpowiedzialnością za zaległości składkowe płatnika w okresie, w którym sprawował funkcję członka zarządu spółki. Egzekucja prowadzona przeciwko płatnikowi okazała się bezskuteczna, brak jest majątku spółki, jak również wnioskodawca nie wykazał istnienia żadnej z enumeratywnie wskazanych przesłanek egzoneracyjnych.

Z tych względów Sąd Okręgowy działając na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc orzekł jak w pkt. I wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w myśl zasady odpowiedzialności za wynik procesu wyrażonej w art. 98 kpc w związku z § 6 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. 2013, 490) - w brzmieniu z dnia wniesienia odwołania.

W tym zakresie Sąd miał na uwadze pogląd Sądu Najwyższego, w myśl którego w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych dotyczącej przeniesienia na członków zarządu spółki zobowiązań za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, FP i FGŚP wynagrodzenie pełnomocnika będącego radcą prawnym powinno być ustalone na podstawie § 6 rozporządzenia z 28.09.2002 roku, a nie w oparciu o jego § 11 ust. 2 oraz § 12 ust. 2 pkt 2 (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12.01.2012 roku, I UZ 47/11) – pkt. II wyroku.

Natomiast przyznając od Skarbu Państwa na rzecz kuratora zainteresowanej spółki (...) sp. z o.o. kwotę: 360 zł (plus 23% podatku VAT = 442,80 zł) tytułem wynagrodzenia Sąd orzekł na mocy § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 13.11.2013 roku w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz. U. z 2013 roku poz. 1476) w związku § 6 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28.09.2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013, poz. 490) tj. 360 zł + 23% VAT = 442,80 zł - w brzmieniu z dnia wniesienia odwołania – pkt. III wyroku, biorąc pod uwagę nakład pracy kuratora, udział w jednej rozprawie i podjęte czynności w sprawie (sporządzenie jednego pisma procesowego).

/-/ SSO Beata Kurowska